

Прокопович-Павлюк Ірина Володимирівна
кандидат економічних наук, доцент кафедри статистики;

Федюра Ірина Михайлівна
студентка,

Львівський національний університет імені Івана Франка

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-367-8-30>

ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ

Рівень розвитку страхового сектору відображає можливості для зростання економіки країни та є ключовим показником ефективності бізнес-середовища. Зростаюча роль страхування сприяє створенню нових робочих місць, а також сприяє економічній стабільності та зменшує наслідки ризиків сьогодення.

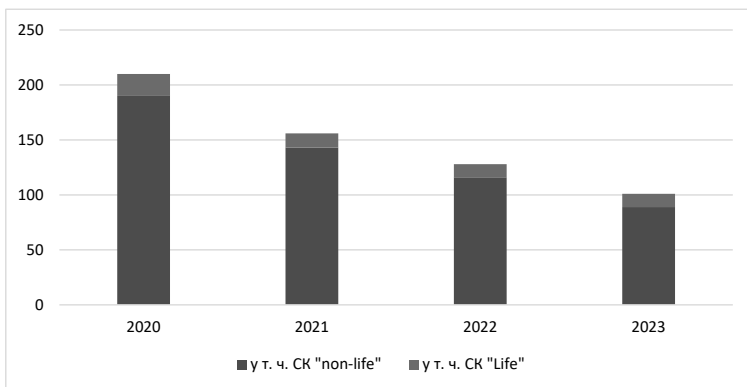
Факторами, що стримують розвиток страхового ринку України, є: посилення військової агресії проти України, значна інфляція, нестабільний фінансовий стан страхових установ, відсутність оптимальних пропорцій у структурі страхових установ, відносно закрита страхова галузь, низька просторова інтеграція світової економіки, нерозвинений сектор довгострокового страхування, який може стати важливим джерелом внутрішніх інвестицій для підтримки вітчизняної економіки [1].

2022–2023 рр. хоч і були важкими як для всієї України, так і для страхової галузі, але виразом не стали – галузь вистояла, страхування нікуди не поділось, страховики в цілому мають незначне падіння до 2021 року, а деякі мають навіть дуже непоганий приріст.

Станом на кінець 2023 року загальна кількість СК становила 101, з них 12 СК зі страхування життя (СК «Life») та 89 СК здійснюють види страхування, крім страхування життя (СК «non-Life»). Порівнюючи 2021 рік з 2020 роком, кількість страховиків зменшилася на 54 компанії, що пов'язано з пандемією COVID-19. У 2022 року на страховому ринку України працювало 128 організацій, що на 28 компаній менше, ніж у 2021 році, а в 2023 році порівняно з відповідним періодом 2022 року стало на

27 страховика менше. Таке скорочення пов'язано з повномасштабним вторгненням росії в Україну.

На рисунку 1 представлена динаміка скорочення СК за період з 2020 року по 2023 рік. Однією з основних причин зменшення кількості СК є Положення Нацкомфінпослуг № 850 «Обов'язкові критерії та нормативи щодо капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів і ризику страхових операцій». Згідно з документом, страховики протягом двох років повинні створити додаткові резерви ліквідності та очистити свої портфелі від проблемних активів.

**Рис. 1. Динаміка кількості СК у період з 2020 р. по 2023 р.,
одиниць**

Джерело: побудовано автором на основі матеріалів [2]

Грунтуючись на даних НБУ, пропонуємо перший рейтинг страховиків, які впевнено почуваються на цьому ринку. Тобто, хто найбільше збирає страхові премії і скільки виплачує.

Трійкою лідерів страхового ринку України за зібраними чистими страховими преміями за 2023 рік стали страхові компанії :

- АТ «СК «АРКС» – 2,255 млрд грн;
- АТ «СГ «ТАС» (приватне) – 2,907 млрд грн;
- ПрАТ «СК «УНІКА» – 2,737 млрд грн.

Як повідомляється в оприлюднених на сайті НБУ основних показниках діяльності страхових компаній України за 2023 рік, лідерами зі страхових виплат у цьому періоді стали:

- ПАТ «СК «УСГ» – 1, 477 млрд грн;
- АТ «СК «АРКС» – 1,384 млрд грн;
- ПрАТ «СК «УНІКА»- 1,377 млрд грн [3].

Після рейтингування компаній, розрахуємо інтегральну оцінку для страхових компаній України. Нашими вхідними показниками були активи, зобов'язання, страхові резерви, чисті зароблені страхові премії та страхові виплати.

Здійснили стандартизацію часткових показників діяльності страхових компаній за формулами 1-2:

$$P_{ij} = \frac{x_{ij} - x_{i\min}}{x_{i\max} - x_{i\min}} \quad \text{– для показників-стимуляторів (1)}$$

$$P_{ij} = \frac{x_{i\max} - x_{ij}}{x_{i\max} - x_{i\min}} \quad \text{– для показників-дестимуляторів (2)}$$

де $x_{i\min}$ ($x_{i\max}$) – мінімальне (максимальне) значення часткового показника i у сукупності об'єктів порівняння.

У нашому випадку всі показник стимулятори, окрім показника Зобов'язання, який виступає дестимулятором.

Вагові коефіцієнти визначили за формулою Фішберна:

$$W_i = \frac{2(m-k+1)}{m(m+1)} \quad (3)$$

де m – кількість показників в оцінюванні об'єкта; k – порядковий номер показника за рівнем важливості у їх списку.

Результати інтегральної оцінки компаній представлені на рисунку 2, де спостерігаємо страхові компанії-лідери, що й у попередніх рейтингах, а саме: АРКС, ТАС та УНІКА. Саме на них варто звернути увагу при виборі страховика.

Для поліпшення ситуації на ринку страхування потрібно вжити відповідних заходів як на рівні окремих компаній, так і на рівні держави. Ефективними заходами будуть зниження вартості страхових послуг, привернення нових клієнтів, збільшення інвестиційної активності, удосконалення законодавчої бази та використання зарубіжного досвіду [4].

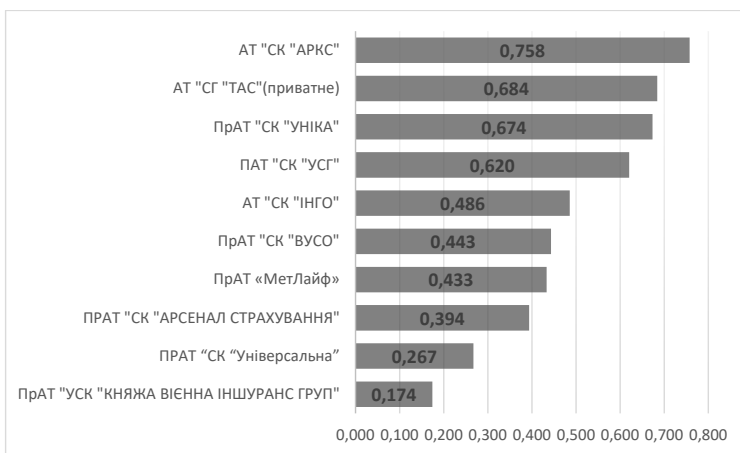

Рис. 2. Рейтинг страхових компаній України за інтегральною оцінкою

Джерело: побудовано автором на основі матеріалів [2]

Ринок страхування функціонує. Війна виступила каталізатором, що показав реальний стан справ кожної страхової компанії. Фінансово стійкі компанії продовжують свою діяльність і переживають випробування війною. Страховики налагодили свою операційну діяльність, здійснюють дистанційне врегулювання збитків, не тільки не втратили, але й збільшили свою ліквідність (розміщують кошти у банківських установах), інвестують у військові облігації та підтримують державу. У справі обслуговування компанії переважно перейшли на онлайн-режим, оптимізували продажі полісів та врегулювання страхових випадків.

Список використаної літератури:

1. Лащик І. та ін. Страховий ринок України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 5. С. 105–112.
2. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 11.04.2024).
3. Статистика страхового ринку України. *FORINSURER: Форініурер – журнал про страхування та InsurTech*. URL: <https://forinsurer.com/stat> (дата звернення: 22.03.2024).
4. Сосновська О.О. Страхування : навчальний посібник. Київ : Університет ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.